

БИЗНЕС КОМПАС

за Република Ирландия през 2021 г.

1. Обща информация

ТЕРИТОРИЯ – 70 282 кв.км

НАСЕЛЕНИЕ – 4 977 400 (2020)

СТОЛИЦА – Дъблин

РЕЛИГИИ – католици 84%, протестанти 2,93%, мюсюлмани 1,1%, православни 0,98%

НАЦИОНАЛЕН ПРАЗНИК – Денят на Свети Патрик – 17 март

НАЦИОНАЛНА ВАЛУТА – Евро

ОФИЦИАЛЕН ЕЗИК – Ирландски

ДРУГИ ОСНОВНИ ЕЗИЦИ – Английски

2. Държавно устройство

Република Ирландия включва двадесет и шест от тридесет и две графства на остров Ирландия. Останалите шест графства са в Северна Ирландия, която е част от Обединеното кралство. Република Ирландия е член на Европейската общност от 1973 г.

Република Ирландия е парламентарна демокрация. Правната система на страната се основава на общото право и на законодателство, което се приема от Ирландския парламент (*Oireachtas*) съгласно конституцията. Парламентът се състои от Камара на представителите (*Dáil Éireann*) и Сенат (*Seanad Éireann*).

След последните избори, проведени в Ирландия през 2020 година, трите водещи партии почти изравниха силите си. Националистическата партия „Шин Фейн“ (*Sinn Féin*) получи 37 от депутатските места, точно колкото и центристката партия Фина Фойл (*Fianna Fáil*), а бившата управляваща партия Фин Гейл (*Fine Gael*) получи 34 от местата в 160 членния парламент. Ирландското правителство включва петнадесет министерства и се ръководи от министър-председател.

Президентът е държавен глава и се избира чрез пряко гласуване за 7-годишен мандат като може да бъде преизбиран само веднъж. Настоящият президент на Република Ирландия е Майкъл Хигинс, избран на 11 ноември 2011.

3. Икономика и основни макроикономически показатели на страната

Ирландската икономика отбелязва най-значителен ръст на БВП сред страните членки на ЕС за 2021 г. и остава втората най-слабо засегната от ефекта на КОВИД-19 държава в света благодарение на нарастващия експорт и възстановяването на вътрешното потребление. Сред основните причини за рекордния икономически растеж от 13,7% е ефективният процес на ваксиниране на значителна част от населението.

Увеличението на износа се дължи предимно на технологичния и фармацевтичния сектор, които се доминират от глобалните корпорации, инвестирали през последните 15 години в ирландската икономика. Положителен икономически ефект оказва и подписаното в края на 2020 г. Споразумение за търговия и сътрудничество между ЕС и Обединеното кралство, поради което транспортът на стоки към ирландските пристанища нарасна с 36%, а 135 фирми от британския финансов сектор изнесоха основната си дейност в Дъблин.

Същевременно обаче икономическото възстановяване води до неизбежен ръст на инфлацията. Републиката регистрира рекорден ръст на инфлацията от 5,1% през м. октомври 2021 г., който е най-големият през последните 15 години. Отчетената

средно годишна инфлация за 2021 г. е в размер на 2,4% като се очаква повишение на нивото ѝ до 4,6% през 2022 г. Инфлацията се генерира предимно от ръста на цените на енергийните източници както и от увеличението на цените в сектора на услугите. Решенията на ирландското правителство да не допусне намаляване на размера на ДДС и да ограничи пандемичните субсидии към ресторантьорския сектор в страната се оценяват като положителни стъпки за удържане на инфлационния натиск. Предвижда се инфлацията да възстанови нормалните си нива чак през 2023 г.

Пандемията от КОВИД-19 оказва най-значителен ефект върху безработицата, чийто нива достигнаха до рекордните 16% през 2020 г. основно поради свиване на секторите туризъм и продажби на дребно вследствие на ограниченията, които бяха сред най-стриктните и най-продължителните спрямо другите страни в ЕС. През 2021 г. безработицата беше овладяна като спадна до 5,1%, а през 2022 г. прогнозата е да достигне до 4,6%.

Наблюдава се и постепенно възстановяване на съотношението на бюджетния дефицит спрямо 2020 г., когато беше в размер на 5,2% през 2020 г., а през 2021 г. се сви до 4,0%. Същите темпове се отбелязват и при задлъжнялостта, която ще спадне под 100% спрямо БВП през 2022 г.

Сред най-съществените политически и икономически рискове за страната остава заплахата от страна на Обединеното кралство за суспендиране на Протокола за Ирландия и Свирена Ирландия.

Макроикономически показатели на Република Ирландия

Показател	2020 (%)	2021 (%)	2022 (%)
Ръст на БВП	5.9	13.7	8.7
Инфлация	-0.5	2.4	4.6
Безработица	16.0	5.1	4.6
Държавен дълг (като процент от БВП)	104.7	106.1	95.6
Бюджетен дефицит	-5.2	-4.0	-0.4

Източници: МВФ и ЕС

• Природни ресурси

Ирландия не е богата на природни ресурси.

Основните природни ресурси на Ирландия включват олово, цинк, природен газ, нефт, торф, доломит, барит, варовик, гипс и сребро. Ирландия е най-големият производител на цинк в Европа. Трите основни мини за добив на цинк осигуряват 32% от производството на Европа и 11% от производството на олово.

Основни индустрии, свързани с тези и други природни ресурси включват минно дело, риболов, горското стопанство, животновъдство и други форми на земеделие.

• Степен на развитие на отделните сектори

След като дълго време беше един от водещите сектори за Ирландия, с едва 0,9% от БВП земеделието отстъпва място на индустрията и услугите съответно с 36,4% и 59,7% от БВП.

Фармацевтична индустрия

Секторът е изключително добре развит в Ирландия и е базиран на наличието на модерни технологии, иновативно оборудване и стриктно спазване на качествения контрол. В сектора са заети 28 500 души, а Ирландия е привлякла инвестиции от 85 международни фирми, сред които 10 от 10те най-големи фармацевтични корпорации. Ирландия е третият по големина износител на фармацевтични продукти в света като годишният износ възлиза на 80 млрд. евро.

Информационни технологии

Секторът е един от трите водещи в икономиката на Ирландия и генерира една трета от износа на страната. Заети са 37 000 души, които работят в 900 фирми и изнасят услуги в размер на 35 млрд. евро годишно. През последното десетилетие се налага тенденцията за засилено развитие на софтуеърните продукти и услуги и намаляващ принос на производството на хардуеър.

Медицинска техника

Основния клъстер за производство на медицинска техника в Европа е базиран на територията на ирландския регион Галуей. В сектора са заети 32 000 човека от над 300 фирми, чийто износ достига до 12.6 млрд евро годишно. Половината от фирмите инвестират в създаването на научно-развойни центрове в Ирландия, които работят в сферата на генната терапия, клетъчни изследвания и биотехнологични диагностични разработки. Основните подсектори включват производство на оборудване за сърдечно-съдовата, ортопедичната и диагностичната медицина.

Финансови услуги

През 1987 г. в Дъблин се създава „Международен финансов център“ с цел привличане на международни финансови организации, които да инвестират в страната. В резултат на целенасочените усилия на ирландските правителства за насърчаване развитието на сектора и въведения през 2003 г. корпоративен плосък данък от 12,5% , Ирландия успява да развие финансов сектор с международно значение. Регистрирани са над 500 фирми, в които работят 44 000 души.

Хранително-вкусова промишленост

Ирландия е най-големият нетен износител на телешко и агнешко месо в Европа и най-големият износител на сухо мляко. В сектора са заети 250 000 души, а годишният износ достига до 13 млрд. евро. Износът се осъществява в 120 страни, сред които водещи пазари са Великобритания (37%) и страните от ЕС (34%).

4. Външна търговия

Ирландия е член на Европейския съюз от 1973 г. както и на Световната търговска организация от нейното създаване през 1995г.

Показател	2019	2020	2021
Годишен износ (млн. щатски долара)	169 880	180 412	162 131
Реален ръст на износа	3.0%	6.2%	1.9%
Годишният внос (млн. щатски долара)	99 757	88 784	165 213
Реален ръст на вноса	-7.0%	-11.3%	17,8%

Източник: Central Statistics Office, Republic of Ireland

Износът на стоки е основен двигател на растежа на ирландската икономика. Опасенията от рискове, свързани със слабия растеж на икономиката на основния търговски партньор Великобритания и последствията от Брекзит се балансират от сравнително по-бързо от очакваното възстановяване на икономиката на САЩ, които са другият определящ пазар за Ирландия.

Положителното търговско салдо се дължи и на търговията с услуги. Основни партньори на Ирландия са Великобритания, Германия, САЩ и Франция. Най-голям дял в износа на услуги заемат информационните технологии (47.17%), а най-голям дял във вноса - бизнес услугите.

Основни пазари за ирландския експорт на стоки са САЩ (31%), Белгия (11%), Германия (10.8%) и Великобритания (8.99%).

Ирландският износ на стоки се формира основно от: химични продукти, машини и оборудване, медицинска техника и фармацевтични продукти, както и хранителни стоки от растителен и животински произход.

Водещи стоки в ирландския износ за 2021 г.

Описание	Млрд щ. долара	% от износа
Фармацевтични продукти	67.5	35.5
Химически продукти	37.7	19.6
Медицинска апаратура	16.9	8.9
Електрическо оборудване	15.4	8.1
Машини и оборудване	9.23	5.02
Козметика	5.4	2.9
Млечни продукти	3.91	2.1
Други химични продукти	3.9	2.1
Месни продукти	3.86	2.0
Самолетно оборудване	3.4	1.8

Основни вносителни в Ирландия на стоки са Великобритания (22%), САЩ (17.45%), Франция (11%) и Германия (8%).

Ирландският внос на стоки се формира основно от: фармацевтични продукти, суров петрол и неговите производни и самолетно оборудване.

Водещи стоки в ирландския внос за 2021 г.

Описание	Млрд щ. долара	% от вноса
Самолетно оборудване	16.5	13.9
Машини и оборудване	12.8	10.8
Химически продукти	12.2	10.03
Електрическо оборудване	11.3	9.5
Фармацевтични продукти	11.3	9.5
Горива	7.2	6.1

Превозни средства	4.9	4.2
Медицинска апаратура	4	3.4
Пластмасови изделия	3.8	3.2
Метални изделия	1.6	1.3

5. Инвестиции

Една от най-силните страни на ирландската икономика е капацитетът ѝ да привлича чуждестранни инвестиции. Основните предимства са достъпът до пазария на ЕС, благоприятното ниво на корпоративното облагане, езиковата среда и високо квалифицираната работна ръка.

Друго съществено преимущество на ирландската икономика е добре развитата институционална рамка и наличието на ефективни регулаторни режими. Правата на собственост са добре установени и съдебната система е стабилна. Предприемаческата култура е силно изразена и насочена към създаване на икономика, основана на знанието.

В страната през последното десетилетие са инвестирани над 1600 глобални корпорации, благодарение на което са създадени 250 000 работни места. Предпочитаните от инвеститорите сектори са търговия, информационни технологии, фармацевтична индустрия, медицинска техника и производствена автоматизация. Благодарения на чуждестранните инвеститори страната отбелязва и ръста на износа и БВП в условията на глобална пандемия.

Въпреки икономическите последствия от пандемията, през 2021 г. размерът на чуждестранните инвестиции в страната се задържа на предпандемични нива от 71 млрд. Евро. В резултат Ирландия се превръща във водеща предпочитана дестинация за чуждестранни инвестиции в световен мащаб.

Водещи инвеститори в Република Ирландия

Държава	%
САЩ	33
Люксембург	18.9
Офшорни юрисдикции	13
Швейцария	7.9
Великобритания	6

6. Развитие на търговско-икономическите отношения с България

През 2021 г. търговско-икономическите отношения неизбежно бяха повлияни от спада на икономическата дейност вследствие от пандемията и отбелязаха следното развитие:

Двустранен стокообмен (в млн. евро)

Година	Износ	Ръст %	Внос	Ръст %	Салдо	Стокообмен	Ръст %
2009	7.981	-38.5	48.869	-26.7	-	56.849	-28.6

					40.888		
2010	8.6	7.5	53.8	10.0	-45.2	62.4	9.7
2011	14.8	72.1	77.0	43.1	-62.2	91.8	47.1
2012	30.4	105.4	84.8	10.1	-54.4	115.2	25.5
2013	29.8	-2.0	82.2	-3.1	-52.4	112	-2.8
2014	71.7	140.6	79.2	-5.7	-7.4	150.9	33.2
2015	29.9	-58.3	81.3	4.9	-51.4	111.2	-25.5
2016	33.9	13.7	98.2	20.8	-64.3	132.1	18.9
2017	46.4	36.9	114.3	16.4	-67.9	160.7	21.6
2018	97.8	110.8	137.4	20.2	-39.6	235.3	46.3
2019	83.3	-14.9	182.2	32.5	-98.9	265.5	12.8
2020	66.3	-20.4	185.1	1.6	-118.8	251.4	-5.3
2021	65.4	-1.4	254.4	37.2	-188.9	318.8	27.0

Водещи стоки

Водещи стоки в българския износ за Ирландия за 2021 г.

КодМТ	Описание	%
	Общ износ през: 01-12/2021 г.	100.00
	в т.ч. Ирландия	0.2
3004	Медикаменти (с изключение на продуктите от NN 3002, 3005 или 3006), съставени от смесени или несмесени продукти, приготвени за терапевтични или профилактични цели,	14.6
9405	Осветителни тела (включително прожекторите) и техните части, неупоменати, нито включени другаде; рекламни лампи, светлинни надписи, светлинни указателни табели и подобни артикули, притежаващи	14.1
2710	Нефтени масла и масла от битуминозни минерали, различни от суровите; неупоменати, нито включени другаде продукти, съдържащи теглонво 70%	9.2
8507	Електрически акумулатори, включително техните сепаратори, дори с квадратна или правоъгълна форма:	6.0
8543	Електрически машини и апарати със специфично предназначение, неупоменати, нито включени другаде в настоящата глава:	4.9
8431	Части, изключително или главно предназначени за машините или апаратите от NN 8425 до 8430:	4.7
3301	Етерични масла (обезтерпенени или не), включително така наречените 'конкрети' и 'абсолю'; резиноиди; екстрахирани олеорезини; концентрирани разтвори на етерични масла в мазнини, в нелетливи масла, във восъци или в аналогични материали,	3.4
2306	Кюспета и други твърди остатъци, дори смлени или	3.4

	агломерирани под формата на гранули, получени при извличането на растителни мазнини или масла, различни от тези в NN 2304 или 2305:	
6110	Фланели, пуловери, жилетки, елечета и подобни артикули, трикотажни или плетени:	2.6
8703	Пътнически автомобили и други автомобилни превозни средства, предназначени за транспорт на хора (различни от тези от N 8702), включително товаропътническите и състезателните автомобили:	2.3

Водещи стоки в българския внос от Ирландия за 2021 г.

КодМТ	Описание	%
	Общ внос през: 01-12/2021 г.	100.00
	в т.ч. Ирландия	0.6
3004	Медикаменти (с изключение на продуктите от NN 3002, 3005 или 3006), съставени от смесени или несмесени продукти, приготвени за терапевтични или профилактични цели	28.7
3003	Медикаменти (с изключение на продуктите от NN 3002, 3005 или 3006), съставени от продукти, смесени помежду си, приготвени за терапевтични или профилактични цели, но непредставени под формата на дози, нито пригодени за продажба на дребно:	22.0
3302	Смеси от ароматични вещества и смеси (включително алкохолни разтвори) на базата на една или повече от тези вещества от видовете, използвани като суровини в промишлеността;	9.3
3824	Свързващи препарати за лаярски форми или сърца; химични продукти и препарати на химическата промишленост	6.1
2208	Етилов алкохол, неденатуриран, с алкохолно съдържание по обем под 80 % vol; ракии, ликьори и други спиртни напитки:	4.2
8302	Гарнитури, обкови и подобни артикули, от неблагородни метали за мебели, врати, стълбища, прозорци, капаци на прозорци, каросерии, седларски артикули, куфари, сандъци, ковчезета и други изделия от този род; куки за закачалки,	3.7
2202	Води, включително минералните води и газираните води, подсладени със захар или други подсладители или ароматизирани, и други безалкохолни напитки	2.7
8517	Електрически апарати за жична телефония или телеграфия, включително кабелните телефонни апарати с безжична слушалка и апаратите за телекомуникация чрез носещ ток или за цифрова телекомуникация; видеофони:	2.4
8471	Автоматични машини за обработка на информация и техните единици; магнитни или оптични четци, машини за записване на информация върху носители в кодова форма и машини за обработка на тази информация, неупоменати, нито включени другаде:	1.9

8802	Други въздухоплавателни превозни средства (например хеликоптери, самолети); космически превозни средства (включително спътниците) и ракетите им за изстрелване и подорбиталните въздухоплавателни средства:	1.9
------	---	-----

3. Инвестиции

По данни на БНБ за периода януари-декември на 2021 г. стойността на ирландските инвестиции в България е положителна и възлиза на 43.2 млн. евро. До края на 2021 г., с натрупване, стойността на ПЧИ от Ирландия е 752.0 млн. евро.

За последните 6 г. отрицателни стойности на ирландските инвестиции се отчитат през 2018 г., -52.3 млн. евро и през 2020 г., -63.6 млн. евро. Положителни инвестиции се отчитат още през 2016 г. - в размер на 37.3 млн. евро и 2019 г. (85.2 млн. евро).

Инвестициите са предимно в сферата на недвижимите имоти, хотели и ресторанти, финансово посредничество, строителството, търговия, преработваща промишленост и рудодобив, транспорт и съобщения. Една от най-успешните ирландски инвестиции в България е изграждането на 24 часов колцентър на „Taxback“ във Варна за възстановяване на данъци. Центърът обслужва клиенти в чужбина на 6 езика. Фирмата осигурява работа на над 300 човека. Други две значими ирландски инвестиции са на „Marsdale Group“ в „Приста ойл“, базирани в Русе и на „Marland International Ltd.“ в производството на облекла – „Котон Индустри България“ в Ямбол. Фирмата Ertlton Fund Ltd. (производство на етерични масла) е закупила 68% от капитала на „Българска роза Севтополис ЕАД“, гр. Казанлък.

През 2019 г. беше осъществена една от мащабните ирландски инвестиции в България. Базираната в Дъблин компания „Smurfit Kappa Group“ придоби две български предприятия за велпапе: "Витавел" – гр. Луковит, и "Балканпак" – гр. Казанлък. Фирмата е сред FTSE 100 регистрираните компании и един от водещите доставчици в световен мащаб на хартиени опаковки, оперираща в 23 европейски страни и 12 страни в Северна и Южна Америка. В резултат на извършената инвестиция са разкрити 200 работни места.

През м. май 2021 г. израелската фармацевтична компания „Teva Pharmaceuticals“ взе решение за закриване на производството на специализирания бебешки крем „Sudocrem“ в Ирландия и избра България като по-благоприятна дестинация за релокация на производството. В резултат на инвестицията в гр. Троян са разкрити между 50 и 70 работни места.

Инвестиции от Ирландия по години (в млн. евро)

Година	Млн. евро
2000	3.6
2001	-6.3
2002	-1.8
2003	2.6
2004	19.7
2005	87.7
2006	412.1
2007	323.8
2008	-40.3

2009	46.3
2010	3.9
2011	5.5
2012	-1.2
2013	-8.1
2014	-9.5
2015	-2.1
2016	37.3
2017	7.6
2018	-52.3
2019	85.2
2020	-63.6
2021	43.2

Източник: БНБ

4. Туризъм

Пандемията от КОВИД-19 оказва очакван негативен ефект върху посещенията на ирландските туристи. Окончателни данни за туристическия поток ще бъдат предоставени през 2021 г.

Година	Ирландски туристи в България	%	Български туристи в Ирландия	%
2009	38 955	-41.7	3 048	+17.6
2010	26 062	-33.1	1 242	-59.3
2011	23 259	-10.8	1 186	-4.5
2012	21 547	-7.4	3 340	181.6
2013	14 989	-30,4	1 954	-41,5
2014	12 548	-16,3	2 022	3.5
2015	13 708	9.2	1 543	-23.7
2016	25 388	85.2	9 835	537.4
2017	30 930	21,8	12 117	23,2
2018	33 585	8,6	11 256	-7,1
2019	42 090	25,3	12 325	9,5
2020 1-5	5 672	-46,9		
2021	7 917	0,5		

Източник: Министерство на туризма

7. Данъчна система

Съществуващата данъчна система в Ирландия има за основна цел привличането на чуждестранни инвеститори. От 2003 г. в страната е приет плосък корпоративен данък със ставка от 12,5%, която е една от най-ниските в света.

Приети са и редица данъчни облекчения за стимулиране на инвестициите в научно-развойна дейност и иновации, част от които се използват и за данъчно кредитиране на фирмените служители, заети в изпълнение на тази дейност.

Данъчното облагане на личните доходи е прогресивно.

От 2002 г., в Ирландия данъчната година съвпада с календарната година (от 1 януари до 31 декември). Промяната е приета след въвеждането на еврото.

8. Правно-нормативна база и полезни бизнес контакти

Спогодба за въздушен транспорт, подписана на 27 юли 1995 г.

Споразумение за сътрудничество в областта на околната среда, подписано на 12 юли 1999 г.

Спогодба за избягване на двойното данъчно облагане, подписана на 5 октомври 2000 г. (Ратифицирана със закон, приет от 38-о Народно събрание на 20.12.2000 г. - ДВ, бр. 108 от 29.12.2000 г. Издадена от министъра на финансите, обн., ДВ, бр. 9 от 30.01.2001 г., в сила от 5.01.2001 г.).

Информация за митнически и данъчен режим на Република Ирландия и основните местни закони, регламентиращи външноикономическата и стопанска дейност, е достъпна чрез следните уебстраници:

Институция	Наименование на български език	Уебстраница
Central Bank of Ireland	Централна банка на Ирландия	www.centralbank.ie
Central Statistics Office	Централен статистически офис	www.cso.ie
Chambers of Commerce in Ireland	Търговски камари на Ирландия	www.chambers.ie
Department of Business, Enterprise and Innovation	Министерство на предприятията, заетостта и иновациите	https://dbe.gov.ie
Department of Foreign Affairs and Trade	Министерство на външните работи и търговията	www.foreignaffairs.gov.ie
Enterprise Ireland	Агенция за малки и средни предприятия	www.enterprise-ireland.com
Irish Business and Employers Federation	Федерация на бизнеса и работодателите	www.ibec.ie
Investment Development Agency Ireland	Агенция за развитие на инвестициите	https://www.idaireland.com

Дата: 19.04.2022 г.

Изготвил: Т. Койчева
Ръководител СТИВ Лондон